

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

دکتر غلامرضا غفاری
(عضو هیأت علمی دانشگاه تهران)

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات
اجتماعی و فرهنگی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبی،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۷۳۳۳۱۱
تلفن: ۸۸۷۵۳۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

سرمایه

سرمایه، ثروت یا ارزشی است:
برای افزایش منابع در اختیار و یا تولید سرمایه
و ارزش جدید

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

انواع سرمایه

- سرمایه طبیعی مواهب طبیعی
- سرمایه فیزیکی ساختمان ها...
- سرمایه مالی حساب های بانکی
- سرمایه انسانی دانش و مهارت
- سرمایه اجتماعی روابط و شبکه ها

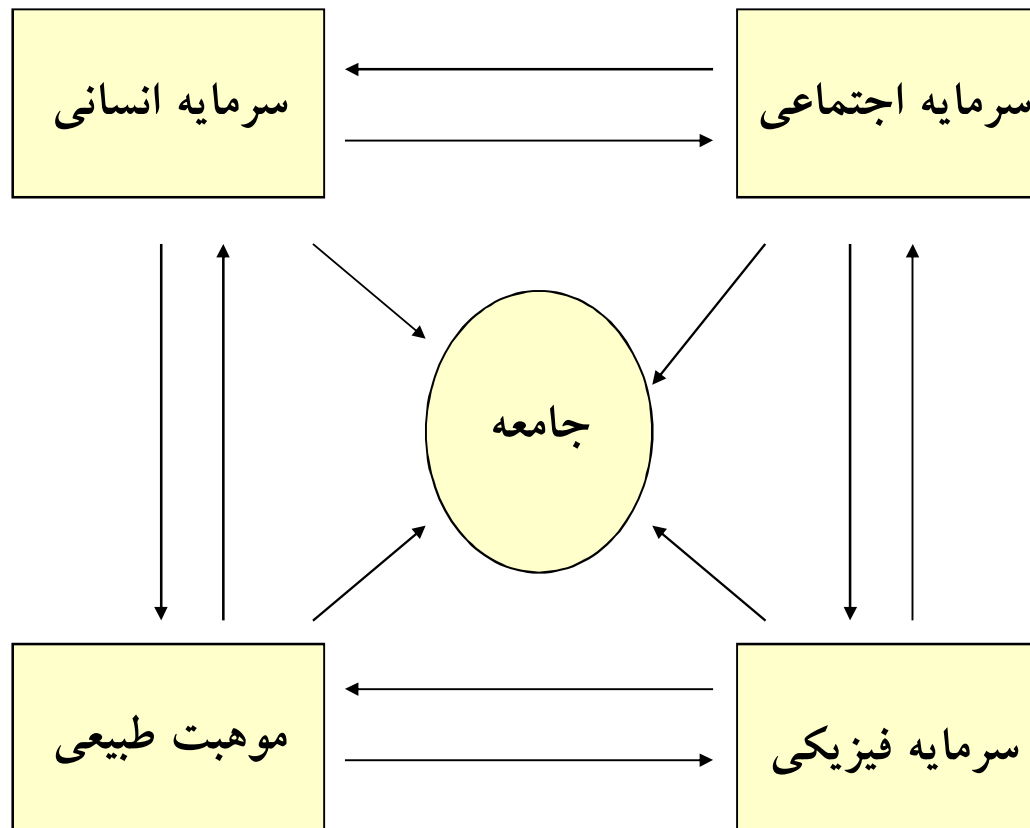
موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۷۵۳۲۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

پیوند انواع سرمایه‌ها

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی، بیانگر کم و کیف روابط اجتماعی و نحوه تعاملات کنشگران اجتماعی است.

سرمایه اجتماعی مشتمل بر مجموعه ای از ارزش های اخلاقی، روابط، تعاملات، شبکه های اجتماعی و هنجارهای متقابل است که در میان افراد و گروههای اجتماعی وجود دارد و موجب گرمی روابط اجتماعی و تسهیل عمل جمعی و اجتماعی آن-ها می شود.

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۳۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی شامل روابط، ارزش ها، هنجارها و نهاد هایی هستند که بر کنش و واکنش های مردم حاکم اند و در آنها اعتماد، حس مشترک، وفاداری و پذیرش مسئولیت های مدنی را بوجود می آورد.

سرمایه اجتماعی ملاط و سیمانی است که افراد، جمع ها و نهادها را به یکدیگر پیوند می دهد.

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۳۱

چرایی مهم شدن سرمایه اجتماعی

- مهم شدن امر اجتماعی، حوزه اجتماعی و سیاستگذاری اجتماعی و عمومی
- فردگرایی افراطی
- چرخش در پارادیم توسعه
- چرخش از مفاهیم سخت به مفاهیم نرم
- طرح رویکرد اجتماع گم شده
- گفتمان جامعه رفاه تا دولت رفاه
- گفتمان قابلیت تبدیل سرمایه ها

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

سرمایه اجتماعی به مثابه دارایی

دارایی در اختیار و تصاحب:

- افراد
- گروه
- سازمان
- نهاد
- حکومت
- کشور

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۷۵۳۴۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۴۱

- تفاوت سرمایه اجتماعی با دیگر سرمایه ها
- سخت و دشوارتر حاصل می شود.
- شکننده تر است.
- خود زاینده است (تجدید پذیر)
- امر درونی است تا بیرونی (وام گرفتنی نیست)
- تقویت آن منوط به استفاده درست است.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

انواع سرمایه اجتماعی

۱- شناختی: خصلت ذهنی دارد تا عینی و مربوط به ارزشها، باورها، نگرشها و پنداشت های اجتماعی است. پنداشت هایی که زمینه را برای اعتماد، تعاون و همکاری اجتماعی فراهم می سازند.

۲- ساختاری: ناظر به ساخت و عملکرد نهادهای رسمی و غیررسمی محلی و فرامحلی است که تقویت اعتماد نهادی و مشروعیت بخشی به نظامهای نهادی را به دنبال دارد.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۳۱

سرمایه اجتماعی ساختاری با ساختارها و فرایندها، مانند: پاسخگویی رهبران و مدیران جامعه در قبال عملکردشان، شفافیت در تصمیم-گیری، میزان تصمیم‌گیری و اقدام برای کارگروهی، ارتباط پیدا می‌کند.

سرمایه اجتماعی ساختاری، در قیاس با سرمایه اجتماعی شناختی، از عینیت و شهود بیشتری برخوردار است.

هر دو شکل سرمایه، دارای وابستگی متقابل با یکدیگر هستند و به صورت هم-زمان رفتار و کنش افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصد،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

۳- عام‌گرایانه:

شعاع و گستره آن فراتر از اجتماعات خودی و محلی می‌رود و مبتنی بر درک اثباتی و قواعد منطقی کنش در مقیاس‌های خرد، میانی و کلان است.

۴- خاص‌گرایانه:

در شعاع اجتماعات محلی و شکل‌ها و گروه‌های خودی مطرح می‌شود و مبتنی بر قواعد و هنجارهای خودی و سنتی است که در قالب نهادهای اصلی جامعه چون خویشاوندی، دین، اقتصاد، سیاست و قانون در مقیاس‌های خرد، میانی و کلان قابل شناسایی است.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۳۱

تعریف مرسوم از تأمین اجتماعی

بنا به نوشته های متعدد؛ تأمین اجتماعی حمایتی است که یک مجموعه به منظور جبران و ترمیم فشارها و بحران های اجتماعی و اقتصادی که می توانند ناشی از نا کافی بودن درآمد، قطع یا کاهش شدید درآمد افراد، بیماری، بارداری، حوادث و بیماری های ناشی از کار، سالمندی، بیکاری، از کارافتادگی، فوت و همچنین ناشی از افزایش هزینه های درمان و نگهداری خانواده (عائله مندی) باشند به اعضای تحت پوشش خود ارائه می دهد (پناهی، ۱۳۸۵: ۷).

در نتیجه: تأمین اجتماعی می تواند به عنوان یک کالای اقتصادی مستقل و مورد نیاز هر فرد (خانوار) در جامعه محسوب که با دستیابی به آن رفاه و امنیت مادی و معنوی شخص به صورت قابل ملاحظه ای حفظ و ارتقاء پیدا می کند.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصد،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۳۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

کارویژه های تأمین اجتماعی

تأمین اجتماعی ابزاری مدرن و تدبیری است :

- برای کاهش تضادهای اجتماعی و اقتصادی

- تعدیل نابرابری اجتماعی و اقتصادی

- تقویت حس تعلق در بین کارگران و کارکنان به محیط کار و تولید

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

اصول مورد توافق در باب نظام تأمین و رفاه اجتماعی در نظر خبرگان این حوزه:

۱) برابری فرصت ها و عدالت اجتماعی؛ ۲) آزادی فردی؛ ۳) مشارکت؛ ۴) تعهد متقابل نظام جامع و خدمت گیرندگان؛ ۵) بهبود کیفی خدمات؛ ۶) اثربخشی خدمات؛ ۷) کارایی نظام جامع؛ ۸) رضایت خدمت گیرندگان؛ ۹) اولویت پوشش هرچه بیشتر نظام جامع (کمیت) بر رضایت هرچه بیشتر خدمت گیرندگان؛ ۱۰) حفظ حرمت، شرف و شخصیت نیازمندان؛ ۱۱) نقش حداکثری دولت در سیاست گذاری ها و نقش حداقلی آن در امور اجرایی؛ ۱۲) حرکت از پوشش حمایتی افراد به سوی پوشش بیمه ای و حرکت از پوشش امدادی افراد به سوی پوشش حمایتی (مدنی قهفرخی، ۱۳۸۴: ۱۹۰).

تأمین اجتماعی و خیر جمعی

سرمایه اجتماعی به مثابه خیر جمعی

تأمین اجتماعی می تواند تولید کننده خیر جمعی باشد و نهایتاً به شکل گیری و تحقق به هم پیوستگی جامعه و تقویت هویت ملی و پایداری جامعه کمک نماید. زیرا با تحت پوشش قرار دادن شاغلان و ارائه خدمات سلامت و بیمه ای می تواند برای حفظ و صیانت شرایط معیشتی حال و آینده آنها تدبیری ارائه کند و خیر جمعی بیافریند.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصد،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

سازوکارهای دولت ها برای توسعه و تعمیم خدمات تأمین اجتماعی

1. تثبیت ارزش واقعی پول و ثروت های در اختیار
2. تدوین قوانین مناسب در حوزه های بیمه ای، حمایتی و امدادی.
3. کمک و تسهیل مشارکت های مردمی در زمینه های تأمین و رفاهی.
4. استفاده از سازوکار بیمه های اجباری و بیمه های تکمیلی.
5. گسترش چتر حمایتی.
6. شناسایی و پوشش دادن اقشار آسیب پذیر.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصد،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۳۱

چرایی ورود دولت ها به حوزه تأمین اجتماعی:

1. عدم تمایل بخش خصوصی در مشارکت و عرضه کالاها و خدمات عمومی به دلیل مخاطرات و هزینه های سنگین آن.
2. بی توجهی بخش قابل توجهی از افراد جامعه به تأمین فردی و افراد تحت تکفل فرد.
3. وجود اقشار و گروه های آسیب پذیر.
4. تقویت انسجام و وفاق اجتماعی.
5. حفظ و ارتقای سرمایه اجتماعی.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصد،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

نظام تأمین اجتماعی بر مبنای تأمین منابع انسانی

- ▶ **نظام مبتنی بر مشارکت عمومی** مالیات
- ▶ **نظام مبتنی بر نیروی کار** نیروی کار و کارفرما
- ▶ **نظام مبتنی بر کمک و حمایت دولت** دولت
- ▶ **نسبت این نظام ها با سرمایه اجتماعی جامعه در مقیاس های کلان، میانی و خرد قابل توجه است.**

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصیر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۳۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

تأمین اجتماعی امر اقتصادی یا امر اجتماعی

▶ در هم تنیدگی امر اقتصادی و اجتماعی

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۷۵۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

نسبت برنامه های اجتماعی با سرمایه اجتماعی

▶ برنامه های اجتماعی فرساینده سرمایه اجتماعی به این دلیل که به تحدید و تعطیلی جامعه مدنی می انجامند.

▶ این ادعا که " قرن بیستم برای جامعه ی مدنی سوئد قرن سوخته بوده است. زیرا دولت رفاه جامعه ی مدنی را استعمار کرده است. لیکن هیچ داده ای برای پشتیبانی از این ادعا ارائه نشده است (روستاین، ۱۳۲:۱۳۹۳).

▶ برنامه های اجتماعی که تسهیل کننده، راهگشا و تقویت کننده جامعه مدنی و به تبع آن سرمایه اجتماعی هستند.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۳۲۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

تأمین اجتماعی به مثابه کالای اجتماعی

- ▶ تأمین اجتماعی کالای اجتماعی است که استقرار آن منوط به تعامل همه اجزای جامعه (دولت، واحدهای خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی) است.
- ▶ نه از نوع کالای خصوصی است که تولید آن را بتوان به طور مستقل به عهده بخش خصوصی واگذار کرد.
- ▶ نه مانند خدمات پلیس، صرفاً توسط دولت قابل ارائه است.
- ▶ بلکه مانند دیگر کالاهای اجتماعی (نظیر نشاط اجتماعی، اعتماد عمومی، امنیت اجتماعی و...) تنها در همکاری و تعامل و مشارکت تمام عناصر اصلی سازنده جامعه، قابل تولید یا پدیداری است. بنابراین گسترش نظام تأمین اجتماعی به خودی خود نوعی تعامل و همکاری و اعتماد و مشارکت اجتماعی را در میان عناصر اصلی جامعه (دولت، مردم و نهادهای اجتماعی) پدید می‌آورد که در جای خود مقوم و گسترش‌دهنده شرایط لازم برای دموکراسی است (رنانی، ۱۳۸۲: ۱۸).

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

بازیگران اصلی

▶ دولت، بازار و جامعه مدنی به عنوان سه بازیگر
کلیدی فرایند توسعه

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قاصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۳۲۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

بازیگران اصلی و سرمایه اجتماعی

نظریه سرمایه اجتماعی، که بنا به ماهیت خود توجه به کم و کیف روابط در مقیاس‌های خرد، میانی و کلان را در مرکز توجه خود دارد پیوند و چگونگی روابط بین این سه بازیگر را مورد توجه قرار داده است.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

هم‌زایی دولت-بازار-جامعه

ایده هم‌زایی دولت-بازار-جامعه بر این باور است که هم‌زایی دولت و جامعه سازوکاری مؤثر برای توسعه و مقوی سرمایه اجتماعی است. عملکرد سازمان‌های دولتی، بازار و عرصه اجتماعی می‌تواند سرمایه اجتماعی را بسط دهد و با بسیج شهروندان کارایی دولت را ارتقاء بخشد. ترکیب نهادهای عمومی با اجتماعات سازمان‌یافته ابزار نیرومندی برای توسعه است.

امری که نیازمند هم‌اندیشی و تلاش متقابل بین دولت، بازار و جامعه است.

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۳۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

چگونگی رابطه بین دولت‌های رفاهی و سرمایه اجتماعی

عملکرد سازمانی	عدالت رویه‌ای		سیاست‌های خدماتی و رفاهی		دولت‌های رفاهی سرمایه اجتماعی	
	مثبت	منفی	قوی	ضعیف		عام
+	-	+	-	+	-	سازنده و مقوی سرمایه اجتماعی
-	+	-	+	-	+	مخرب و فرساینده سرمایه اجتماعی

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

نهادهای دولت رفاه در شکل عام گرایانه (universal)

توانایی بیشتر برای اعتمادسازی ← افزایش و تولید سرمایه اجتماعی

$$r=1/0$$

حجم نمونه: ۳۶۸۵

همبستگی ارتباط با نهادهای رفاهی عام با اعتماد بین شخصی

موسسه عالی پژوهش تأمین
اجتماعی

گروه مطالعات اجتماعی
و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

نهادهای دولت رفاه در شکل برنامه‌های اجتماعی مبتنی بر آزمون وسع
(means test)

یا آزمون نیاز (needs-testing)

توانایی کمتر برای اعتمادسازی ← فرسایش سرمایه اجتماعی

$$r = -14/0$$

حجم نمونه: ۳۶۱۵

همبستگی ارتباط با نهادهای رفاهی خاص با اعتماد بین شخصی

چرخه مقبول (Virtuous Circle)

تبادل اعتماد و انرژی در بین نظام سیاسی و شهروندان

کارایی دولت و جامعه ← جامعه گرم (فعال)

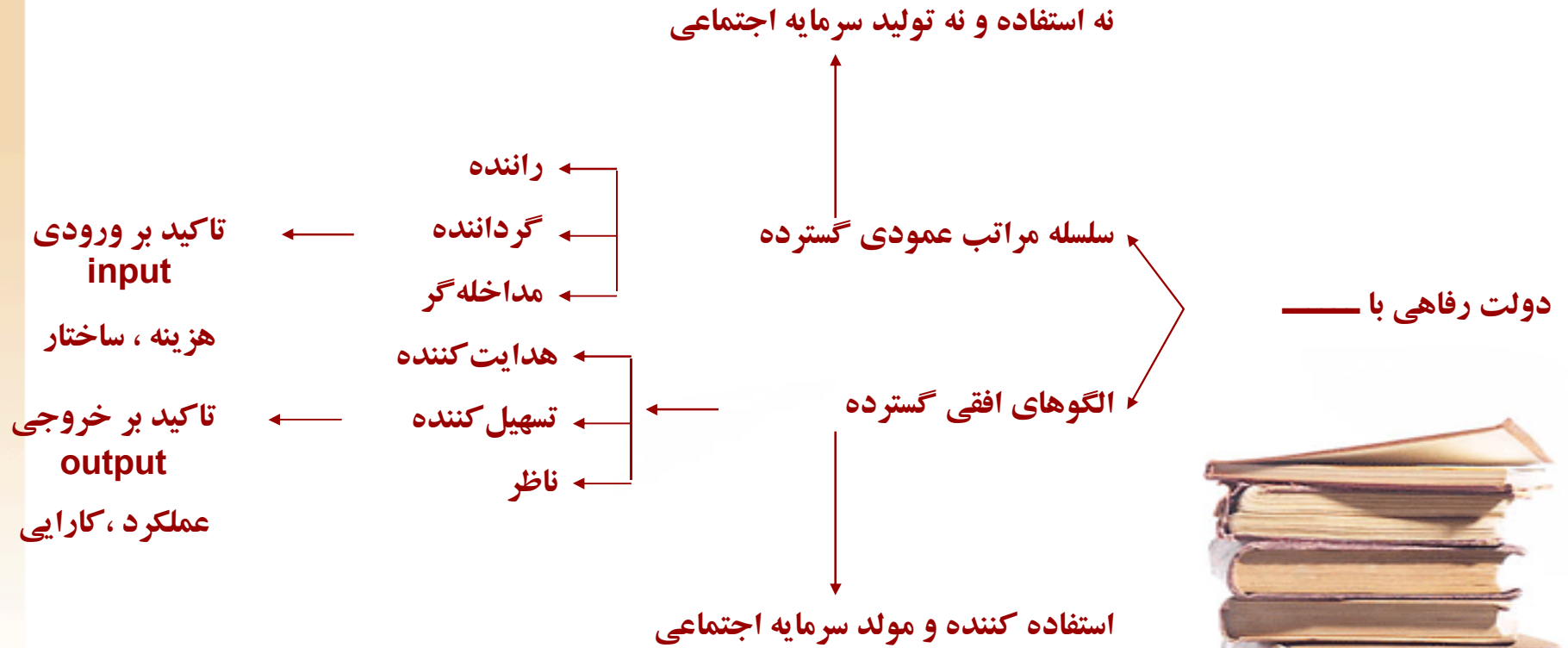

چرخه معیوب (Vicious Circle)

عدم تبادل اعتماد و انرژی در بین نظام سیاسی و شهروندان

ناکارایی دولت و جامعه ← جامعه سرد (منفعل)

کمیت و کیفیت نظام های رفاهی و سرمایه اجتماعی

- کمیت نظام های رفاهی؛ ضرورتاً با سرمایه اجتماعی رابطه ای مثبت ندارد. و چه بسا که رابطه ای منفی و فرساینده با سرمایه اجتماعی داشته باشد.
- کیفیت نظام های رفاهی؛ با سرمایه اجتماعی رابطه ای مثبت و تقویت کننده دارد.

شاخص های ناظر به کمیت و کیفیت نظام های رفاهی کدامند:

• کمیت: جمعیت تحت پوشش

• تدارک خدمات رفاهی

• هزینه اجتماعی

• کیفیت:

• شفافیت

• پاسخگویی

• کیفیت خدمات

نگاهی به سرمایه اجتماعی حوزه تأمین اجتماعی در ایران

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین
اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

مشکلات	(۱) خیلی کم	(۲) کم	(۳) تا حدودی	(۴) زیاد	(۵) خیلی زیاد	پاسخ معتبر	نسبت ارزیابی مثبت به منفی در تراز عدد ۱۰۰	رتبه
بیکاری	۴۴.۲	۲۹.۴	۱۹.۶	۴.۸	۲	۱۴۱۵۱	14.58	۱۰
تبعیض و نابرابری	۳۰.۶	۳۲.۹	۲۶.۴	۷.۹	۲.۲	۱۳۹۱۹	23.77	۷
فقر	۳۴.۲	۳۲.۳	۲۳.۱	۷.۹	۲.۵	۱۴۰۸۵	21.78	۸

1. وجود عدالت و برابری

رتبه	نسبت	خیلی زیاد	زیاد	قاعده‌دی	کم	خیلی کم	معرف-ها
3	31.43	1.0	8.6	36.0	35.8	18.6	۱- تناسب بین تلاش و رفاه
2	29.00	1.2	8.9	32.7	35.4	21.8	۲- تناسب بین استعداد و پاداش
6	38.27	1.8	11.5	35.4	34.8	16.6	۳- تناسب بین سخت کوشی و پاداش
5	33.11	1.6	9.9	34.2	34.5	19.8	۴- وجود تناسب بین وضع مالی افراد با مهارت و تحصیلات شان
1	26.12	1.1	8.1	31.1	36.5	23.7	۵- دسترسی به فرصت های شغلی

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۳۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۳۱

1. ارزیابی نسبت به آینده

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

ارزیابی			موارد
بدتر می شود	فرقی نمی کند	بتر می شود	
32.1	33.4	34.5	وضعیت رفاهی
36.0	40.1	23.9	وضعیت نابرابری اجتماعی
53.8	25.2	21.0	وضعیت فقر و نداری

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۳۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

1. اعتماد سازمانی

رتبه سازمان	نسبت اعتماد زیاد به اعتماد کم در تراز عدد ۱۰۰	(۵) خیلی زیاد	(۴) زیاد	(۳) تا حدودی	(۲) کم	(۱) خیلی کم	سازمان	رتبه
۶	129.30	۶.۲	۳۱.۷	۳۸.۹	۱۶.۷	۶.۵	تامین اجتماعی و خدمات درمانی	۱
۱۴	92.92	۴	۲۴.۹	۴۱.۸	۲۱.۴	۷.۸	شرکت های بیمه (بیمه ایران، آسیا و...)	۲
۱۸	63.62	۲.۷	۱۷.۴	۴۲.۲	۲۷.۵	۱۰.۲	تعاونی ها (مصرف، مسکن و...)	۳

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

1. کیفیت خدمات سازمانی

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

رتبه سازمان	نسبت اعتماد زیاد به اعتماد کم در تراز عدد ۱۰۰	خیلی زیاد (۵)	زیاد (۴)	تأخیری (۳)	کم (۲)	خیلی کم (۱)	سازمان و نهاد	ردیف
12	107.49	4.7	27.4	41.2	20.6	6.1	تأمین اجتماعی و خدمات درمانی	۱
7	79.23	2.8	20.8	44.1	25.3	6.9	شرکت های بیمه (بیمه ایران، آسیا و...)	۲
3	59.51	2.1	15.7	43.1	30.1	9.0	تعاونی ها (مصرف، مسکن و...)	۳

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قنبر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۳۱

1. عملکرد و پاسخگویی سازمان‌ها به نیازها

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

رتبه سازمان	نسبت پاسخگویی زیاد به کم در تراز عدد ۱۰۰	خیلی زیاد (۵)	زیاد (۴)	تا حدودی (۳)	کم (۲)	خیلی کم (۱)	سازمان و نهاد	ردیف
10	103.08	5.0	27.0	39.8	21.3	7.0	تأمین اجتماعی و خدمات درمانی	۱
5	77.78	3.3	20.1	43.9	24.8	7.9	شرکت‌های بیمه (بیمه ایران، آسیا و...)	۲
2	52.34	1.9	14.1	41.5	31.7	10.7	تعاونی‌ها (مصرف، مسکن و...)	۳

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۳۱

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصبه،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۴۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۴۱

وضع مطلوب	وضع موجود	متغیرها	وضع مطلوب	وضع موجود	ابعاد
28.01	22.78	۱- بیکاری	41.97	34.13	۱- پنداشت نسبت به عملکرد نظام در رفع وحل مشکلات
36.35	29.55	۲- تبعیض و نابرابری			
34.59	28.13	۳- فقر			
45.20	36.75	۱- دریافت پاداش متناسب با تلاش و سخت-کوشی	44.70	36.34	۲-۳- وجود عدالت و برابری
42.74	34.75	۲- وجود تناسب بین وضع مالی افراد با تحصیلات و کاری که انجام می دهند.			
39.02	31.73	۳- وجود فرصت های شغلی برابر برای کسانی که دانش و مهارت لازم را دارند.			
45.26	36.80	۴- یکسان بودن اجرای قانون و تصمیمات برای همه افراد			
42.34	34.43	۵- وجود توازن بین تلاش و رفاه			
40.68	33.07	۶- دادن پاداش و بهای لازم به افراد مستعد و توانا	51.96	42.24	۴- ارزیابی نسبت به آینده
62.91	51.15	۱- بهتر شدن وضعیت رفاهی			
54.09	43.97	۲- کاهش نابرابری اجتماعی			
41.36	33.63	۳- کاهش فقر و ننداری			

موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

مطالعات اجتماعی و فرهنگی

سرمایه اجتماعی و تأمین اجتماعی

تهران: میدان آرژانتین، خیابان شهید احمد قصر،
خیابان دهم، پلاک ۲۰
کد پستی: ۱۵۱۴۲۴۳۱۱
تلفن: ۸۸۵۲۳۴۵
دورنگار: ۸۸۵۰۷۴۲۱

ابعاد	وضع موجود	وضع مطلوب	متغیرها	وضع موجود	وضع مطلوب
۱-اعتماد سازمانی	49.27	60.61	۱- تأمین اجتماعی و خدمات درمانی	53.63	65.96
			۲- شرکت‌های بیمه (بیمه ایران، آسیا و...)	48.95	60.21
			۳- تعاونی‌ها (مصرف، مسکن و...)	43.75	53.81
			۵- انجمن‌های خیریه	53.57	65.90
			۱- تأمین اجتماعی و خدمات درمانی	50.98	62.70
۲- کیفیت خدمات سازمانی	48.63	59.81	۲- شرکت‌های بیمه (بیمه ایران، آسیا و...)	46.80	57.56
			۳- تعاونی‌ها (مصرف، مسکن و...)	42.90	52.77
			۱- تأمین اجتماعی و خدمات درمانی	50.43	62.02
۴- عملکرد و پاسخگویی سازمان‌ها به نیازها	51.86	63.78	۲- شرکت‌های بیمه (بیمه ایران، آسیا و...)	46.55	57.26
			۳- تعاونی‌ها (مصرف، مسکن و...)	41.18	50.65